

Asia: VN/24190/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi rikoslain 12 ja 25 luvun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry ei kannata kyseisen turvapaikanhakua rajoittavan poikkeuslain voimassaolon jatkamista. Lainsäädäntöä on pidettävä kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden vastaisena. Sen säätämistä on jo alun perin pidetty hyvin laajasti ongelmallisena myös suomalaisten oikeustieteilijöiden antamissa lausunnoissa ja lain hyväksyttävyyden voidaan katsoa olevan entistä heikompi, mitä pidemmin sitä jatketaan.

Demla ry pitää esitystä edelleen hyvin ongelmallisena suhteessa ehdottomaan palautuskieltoon, tehokkaisiin oikeussuojakeinoin, pääsyyn turvapaikkamenettelyyn, haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeuksiin sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjinnän kieltoon.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lain voimassaoloajan pidentämistä kahdella vuodella, jolloin se tulisi olemaan voimassa yhteensä neljä ja puoli vuotta. Perustuslakivaliokunta on todennut, että jo pelkkä lain voimassaolon jatkaminenkin laajentaa perustuslakiin tehtyä poikkeusta. Tämän myötä kyse on yhä laajemmasta poikkeuksesta. Demla ry:n mukaan tulisi arvioida sitä, onko kyse enää tällöin rajatusta poikkeuksesta, jollaisena lainsäädäntö alun perin hyväksyttiin. Tilanteen pitkittymisen takia tulisi tarkastella yhä perusteellisemmin vähemmän perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuvia keinoja rajan tilanteeseen.

Lain pitkittyessä myös eduskunnan asemaa lain käytön valvonnassa tulisi tehostaa. On erittäin poikkeuksellista, että tällaisessa ns. valtuuslaissa ei ole mukana eduskunnan jälkitarkastusoikeutta, jossa eduskunta saa päättää, että valtioneuvoston antama päätös on kumottava. Parlamentaarinen perinne on pitkä, jo vuodesta 1930, ja sen jättäminen pois näin voimakkaasti perusoikeuksista poikkeavasta, kansainvälisten ihmisoikeusnormien vastaisesta ja toimeenpanovallan toimivaltuuksia kasvattamista laista on ennenkuulumatonta ja heikentää eduskunnan asemaa ylimpänä

valtioelimenä ja sitä kautta koko suomalaista demokraattista järjestelmää. Demla ry pitää erittäin tärkeänä, että edes tämä vähimmäisvaatimus toteutuisi laissa.

Demla pitää myös ongelmallisena, että lain voimassaoloajan jatkoa on pikkuhiljaa koko ajan sitä jatkettaessa pidennetty - ensin kyse oli vuodesta, sitten puolestatoista ja nyt kahdesta lisävuodesta. Demla esittää huolensa, että poikkeukselliseksi ja tilapäiseksi tarkoitettu laki on muuttumassa pysyväisluonteiseksi. Lain voimassaoloajan jatkaminen kahdella vuodella sitoo tulevan eduskunnan käsiä pitkäksi aikaa eteenpäin. Sitäkin silmälläpitäen jälkitarkastusoikeus on välttämätön.

Kaavi Susanna

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry - Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry:n
hallitus